

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdu a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **VBV GEO s.r.o.**, se sídlem Hornosušská 1468/19b, Havířov, zast. Mgr. Václavem Bartkem, advokátem, se sídlem Královopolská 874/84, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Vršovická 65, Praha 10, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2021, č. j. 15 A 132/2019-67,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 7. 2019, č. j. MZP/2019/560/340, částečně změnil a ve zbytku potvrdil rozhodnutí České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Brno (dále jen „ČIŽP“), ze dne 7. 1. 2019, č. j. ČIŽP/47/2018/8431, jímž byla žalobkyně uznána vinnou ze spáchání přestupku podle § 125a odst. 1 písm. l) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů ve znění účinném do 14. 6. 2018 (dále jen „vodní zákon“), kterého se dopustila tím, že neučinila opatření, aby závadné látky neunikly do povrchových vod, čímž porušila povinnosti stanovené v ustanovení § 39 odst. 1 vodního zákona, neboť při realizaci hlubinných vrtů dne 3. 1. 2018 v areálu neprovedla přiměřená opatření, aby závadné látky (sedimentované tuhé látky) neunikly ze vsakovací usazovací jímky do povrchového toku Ponávka a do povrchového toku Svratka, čímž došlo ke znečištění uvedených toků závadnými látkami. Za toto jednání byla žalobkyni rozhodnutím ČIŽP ve výroku I. uložena podle § 125a odst. 2 písm. d) vodního zákona pokuta ve výši 300 000 Kč a výrokem II. náhrada nákladů řízení ve výši 1 000 Kč. Změna prvostupňového rozhodnutí spočívala ve snížení uložené pokuty na 150 000 Kč.

[2] **Městský soud** žalobu zamítl. Ve vztahu k námitce nedostatečného zjištění, zda při realizaci hlubinných vrtů společně s vodou do povrchových vod skutečně vytékaly sedimentovatelné tuhé látky (jíl), či zda vytékala pouze zakalená voda těchto látek zbavená,

městský soud detailně popsal okolnosti úniku a zdůraznil, že z pořízené fotodokumentace je zcela zjevné, a to i pro laika, že do toku Ponávky byl z jímky zanášen jíl, a to nejen dle intenzivního zabarvení toku a následných viditelných usazenin, ale taktéž ze zřetelných stop šedého jílu na svahu, přes nějž voda přetékala, kde zůstal silný nános na rostlinách zde se nacházejících. Pouze zabarvená voda by nemohla způsobit tak pevné nánosy zakrývající porost na svahu. Městský soud k tomu citoval protokol o kontrole, který tyto poznatky prokazuje kromě fotodokumentace i v textové části. S protokolem objednatel prací vyslovil souhlas zápisem ve stavebním deníku požadujícím zjednání nápravy a současně přítomný zástupce žalobkyně proti protokolu nevznese žádné námitky. Městský soud citoval též rozhodnutí ČIŽP i žalovaného, z nichž mj. vyplývá, že znečištění vodních toků bylo tak rozsáhlé a viditelné (Ponávka byla pod místem úniku zcela neprůhledná), že nebylo potřebné provádět rozborů vypouštěné vody.

[3] Skutečnost, že se jednalo vodu znečištěnou jílovitými částicemi, které spadají do kategorie sedimentovatelných tuhých látek, jež mají dle bodu 10 přílohy 1. vodního zákona nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových vod, nebyla během řízení zpochybněna (žalobkyně stavěla svoji obhajobu pouze na tom, že se jednalo o šedě zabarvenou vodu), pročez o nebezpečnosti látky a ohrožení povrchových vod a živočichů a rostlin v nich se nacházejících nebyly důvodné pochybnosti. Městský soud s ohledem na výše uvedená zjištění nepovažoval žalobkyní požadovaný odborný rozbor látek unikajících z jímky za nutný; dle jeho závěrů nebylo nezbytné ani zkoumat, zda tři očišťovací nádrže znečištěnou vodu dostatečně vyčistily, neboť únik těchto látek z poslední přeplněné nádrže byl zcela zjevný. Žalobkyně nepředložila žádnou jinou věrohodnou příčinu zakalení vody. Městský soud současně poukázal na odborné znalosti pracovníků inspekce, které jim při provádění kontroly umožnily identifikovat přítomnost jílu ve vodě unikající z poslední odsazovací jímky. Městský soud tedy měl za prokázané, že žalobkyně zacházela se závadnou látkou, a zároveň považoval za prokázané též to, že žalobkyně neučinila dostatečná opatření, aby závadné látky nevnikly do povrchových vod. Žalobkyně měla a mohla zajistit, aby se poslední jímka nepřeplnila; v tom ostatně uznala pochybení i sama žalobkyně, když uvedla, že se jednalo o nedbalost, protože si přeplnění jímky nevšimla.

[4] Dle městského soudu ČIŽP jednoznačně prokázala a řádně odůvodnila, že se žalobkyně dopustila porušení povinnosti dle § 39 odst. 1 vodního zákona, a ztotožnil se i s rozhodnutím žalovaného. Na naplnění skutkové podstaty v § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona přitom dle městského soudu nemělo vliv ani to, zda došlo k úhynu živočichů či nikoli, jelikož se jednalo o tzv. ohrožovací přestupek, u něhož není nutné, aby škodlivý následek skutečně nastal, postačuje jeho reálná hrozba. Pokud by došlo k úhynu živočichů, mohlo by to mít dopad na výši trestu, ovšem správní orgány pouze konstatovaly, že k němu dojít mohlo, ale nebylo to vzhledem k zákalu zjištěné, a proto to k tíži žalobkyně nepřičítaly; naopak žalovaný skutečnost, že nebyl žádný úhyn zjištěn, vyhodnotil jako jednu z polehčujících okolností, díky nimž žalobkyni snížil výši pokuty.

[5] Ohledně námitky nesprávně stanovené výše trestu městský soud dospěl k závěru, že se správní orgány obou stupňů náležitě vypořádaly se všemi významnými hledisky pro rozhodování o druhu a výměře sankce dle § 37 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“). Zabývaly se povahou a závažností přestupku, způsobem spáchání, rozsahem následků přestupku, okolnostmi spáchání přestupku i osobou přestupce a zohlednily relevantní přítěžující a polehčující okolnosti. ČIŽP správně dovodila, že byl ohrožen zákonem chráněný zájem

pokračování

v oblasti životního prostředí a zohlednila druh a množství uniklé závadné látky, tj. společenskou škodlivost jednání žalobkyně. Byla zohledněna též délka úseku, který byl zanesen, a skutečnost, že Svratka je významným vodním tokem. Formu zavinění přitom nebylo možné určit, neboť nebylo jasné, zda se chtěla žalobkyně přebytečné vody záměrně zbavit, anebo šlo skutečně o jí tvrzenou nedbalost. Výši pokuty zvolila ČIŽP ve spodní třetině zákonného rozpětí a žalovaný ji ještě redukoval na 15 % horní hranice sazby, a to zejména na základě dalších polehčujících okolností, např. že nebyl zjištěn úhyn živočichů a že se jednalo o první porušení povinností žalobkyně na úseku ochrany vod. Těmto úvahám městský soud přisvědčil a vzhledem k tomu, že uložená pokuta byla vyměřena u dolní hranice sazby, tak ji považoval za přiměřenou. A to i při doložené finanční nestabilitě žalobkyně, jelikož pokuta ve výši 150 000 Kč nedosahuje takové intenzity, aby byla pro žalobkyni likvidační. Správní orgány dle městského soudu při ukládání pokuty nevybočily ze zákonných limitů a dostatečně její výši odůvodnily; uložená sankce odpovídá zobecnitelné představě o adekvátnosti a spravedlnosti, není zjevně nepřiměřená.

[6] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, v níž uplatňuje kasační námitky dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Stěžovatelka namítá, že městský soud nesprávně posoudil otázku, zda vůbec k danému přestupku došlo, když vycházel čistě ze závěrů správních orgánů, dle nichž stěžovatelka zacházela se závadnou látkou a tuto vypouštěla do povrchových vodních toků. Stěžovatelka však od počátku řízení tvrdila, že přetéající voda nebyla sedimentovatelnou tuhou látkou ve smyslu vodního zákona, ale pouze šedě obarvená voda, neboť již byla v systému tří nádrží postupnou sedimentací vyčištěna a oprostěna od jílovité složky, voda přetékala právě až z v pořadí třetí jímky. I pokud by voda obsahovala malé zbytky jílu, byl již v tak malé koncentraci, že voda nemohla ohrozit prostředí vodního toku; nejednalo se již o závadnou látku. Tomu dle stěžovatelky svědčí též skutečnost, že nebyl zjištěn úhyn ani jediného živočicha. To naopak výrazně zpochybňuje, že uniklá látka byla závadná, neboť jinak by k úhynu ryb podle poznatků ČIŽP muselo dojít; oproti argumentům správních orgánů přitom mohl být úhyn prověřen šetřením dna vodních toků. Dle stěžovatelky se u posuzování škodlivosti látky musí brát ohled na koncentraci sedimentovatelných tuhých látek a na její složení, kdy je rozdíl v tom, zda látka unikne přímo z vrtu, anebo až po očištění v jímkách, což správní orgány neřešily a městský soud tento postup aproboval.

[7] Městský soud rovněž nevzal v potaz to, že žalovaný připustil pochybení ČIŽP spočívající v tom, že nebyla provedena kontrola následků vypuštění vody. Pro uvedené závěry městského soudu navíc absentuje jakýkoli důkaz, kdy se správní orgány i městský soud spokojily se subjektivními vizuálními vjemy (zabarvení vody) a názory zaměstnance ČIŽP, na nichž nelze postavit skutkový závěr ani rozhodnout o spáchání přestupku. Stěžovatelka trvá na nutném odborném zkoumání, minimálně odběrem a rozbořem vzorku uniklé látky, jelikož pouhá fotodokumentace a pohled z břehu toku nepostačuje k prokázání její škodlivosti. Odkaz městského soudu na odbornost pracovníka ČIŽP stěžovatelka taktéž odmítá, nejedná se o řádný důkazní prostředek použitelný ve správním řízení. Stěžovatelka také vytýká městskému soudu i správním orgánům, že se nezabývaly tím, zda tři očišťovací nádrže, v nichž se tuhé částice postupně usazovaly, dostatečně očistily znečištěnou vodu, anebo nikoliv, a tudíž i zda byla uniklá látka závadná či nezávadná. Dle stěžovatelky tedy nebylo provedeno odborné posouzení, zda skutečně ohrozila životní prostředí, tj. zda mohlo dojít k přestupku. V této návaznosti tudíž městský soud ani nemohl dospět k objektivnímu závěru, že do vodních toků unikala závadná látka ve smyslu vodního zákona, ohrožovala tak vodní tok, a tudíž že byl spáchán přestupek dle § 39 odst. 1 vodního zákona. Dle

stěžovatelky nebyla naplněna skutková podstata přestupku, jelikož nezacházela se závadnou látkou a zároveň nedošlo k ohrožení prostředí. Dle stěžovatelky v řízení nemohlo být automaticky vyloučeno, že se jednalo pouze o nezávadnou zabarvenou vodu, byly zde pochybnosti a skutkové závěry byly zaujaty pouze na základě pravděpodobnosti, tudíž nebylo možné bez dalšího dokazování dospět k závěru o vině stěžovatelky. Městský soud proto postupoval v rozporu se zásadou *in dubio pro reo*, rozhodoval na základě libovůle a zasáhl do práva stěžovatelky na spravedlivý proces. Rovněž závěry městského soudu o přezkoumatelnosti odůvodnění rozhodnutí správních orgánů jsou tudíž nesprávné a v rozporu se zákonem.

[8] Co se týče výše uložené sankce, stěžovatelka vytýká městskému soudu i správním orgánům, že nedodržely zákonné zásady pro ukládání trestů zejm. dle § 37 písm. a) a c) a § 38 písm. b), c), d), a f) zákona o odpovědnosti za přestupky, a také použily judikaturu nepřiléhavě a extenzivně. Argumentuje především tím, že se nejednalo o agresivní chemickou látku, nebylo prokázáno ani to, že se jednalo o závadnou látku a nebyl prokázán žádný škodlivý následek, přičemž stěžovatelka považuje za excesivní hodnotit pouhou eventualitu následku (možný neprokázaný úhyn ryb) jako přitěžující okolnost, což městský soud převzal. Stěžovatelka rovněž poukazuje na to, že prokazatelně učinila opatření pro to, aby voda s jílovitými částicemi neznečistila životní prostředí, když vodu čistila ve zhotovených jímkách. Únik proběhl až ze třetí z nich, která se přeplnila z důvodu nedbalosti, nejednalo se o úmysl vodu vypouštět. Stěžovatelka přitom na svoji nedbalost odkazovala v souvislosti s polehčujícími okolnostmi, nikoli z hlediska odpovědnosti. Tyto skutečnosti však správní orgány nevzaly v potaz a nepřiléhavě zmínily judikaturu k objektivní odpovědnosti subjektu a městský soud tento postup neshledal nesprávným.

[9] Stěžovatelka se domnívá, že při rozhodování o uložení jejího trestu byla použita obecně známá právní věta z rozsudku městského soudu ze dne 19. 3. 2013, č. j. 8 Ca 226/2009-47, bez zohlednění naprosto odlišného skutkového základu, kdy pachatel jeho protiprávní činnost přímo generovala zisk. V případě stěžovatelky však k takové situaci nedošlo, neboť únikem vody nijak výrazně nesnížila své náklady na zadržování a čištění vody, jímky měla zhotovené a ani další jímka by nebyla žádnou velkou investicí. Stěžovatelka proto nechápe a odmítá argumentaci správních orgánů, dle níž únikem ušetřila značné finanční prostředky; uvedený judikát považuje za pro řešení případ zcela nepoužitelný. Stěžovatelka dále považuje udělenou pokutu za likvidační a vytýká ČIŽP (a v návaznosti na potvrzení této praxe též žalovanému a městskému soudu), že nevzal v potaz předložené podklady, které dokládaly zcela odlišnou majetkovou a ekonomickou situaci stěžovatelky, než jaká zde byla v době vydání příkazu. Tím byl dle stěžovatelky popřen smysl dokládání těchto podkladů, jelikož neměly na výši sankce žádný vliv. Dle judikatury Nejvyššího správního soudu obecně platí zákaz udělování likvidačních pokut až na zcela výjimečné případy závažných a opakovaných správních deliktů, což ČIŽP opět excesivně aplikovala na stěžovatelku uložením likvidační pokuty v situaci, kdy k tomu nebyly naplněny podmínky, a žalovaný ani městský soud tuto nebezpečnou praxi nekorigovali. Stěžovatelka v souhrnu vytýká městskému soudu, že pouze přejal rozhodnutí správních orgánů a sám věc vůbec nepřezkoumal. Trvá přitom na tom, že k porušení vodního zákona nedošlo.

[10] **Žalovaný** ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že voda unikající ze třetí jímky stále ještě obsahovala velké množství částic jílu a znečistila vodní toky Ponávka a Svratka; čistící zařízení bylo zcela nedostatečné pro velké množství odčerpané vody z vrtů a nezachytilo

pokračování

všechn vyčerpaný jíl. Dle žalovaného se rozhodně nejednalo pouze o obarvenou vodu, neboť voda znečistila celý profil vodního toku Ponávka v úseku cca 700 m a znečištění dosáhlo ještě dalších 400 m pod vyústěním toku do řeky Svratky, což bylo popsáno v protokolu o kontrole. Žalovaný nesouhlasí s názorem stěžovatelky, dle níž nebyl únik závadné látky dostatečně prokázán, neboť při provedeném šetření a kontrole byl jednoznačně zjištěn únik závadné látky, vše bylo zachyceno ve vypovídající fotodokumentaci a popsáno v protokolu o kontrole; do vodního toku neměl odtékat žádný jíl. Jíl je přitom sedimentovatelnou tuhou látkou, která má nepříznivý účinek na dobrý stav povrchových voda a je tedy dle přílohy 1 vodního zákona nebezpečnou závadnou látkou. Žalovaný odkázal i na potvrzení úniku ve stavebním deníku. K možnosti úhynu ryb žalovaný zdůraznil, že pokud by bylo zjištěno vytrávení ryb, byla by pokuta stanovena při horní hranici sazby. Ohledně nepřiměřené tvrdosti pokuty žalovaný odkazuje na roční aktiva stěžovatelky i předložené doklady, což v souhrnu dle jeho názoru vylučuje možnost likvidačního účinku pokuty. K naplnění skutkové podstaty přestupku ohrožujícího životní prostředí dle žalovaného dojde vždy, když nejsou subjektem nakládajícím s vodami dodržovány právní předpisy. Za jeho spáchání, tj. za způsobený následek, pak stěžovatelka nese objektivní odpovědnost bez ohledu na zavinění. Správní orgány proto zjišťují pouze to, zda následek způsobila stěžovatelka svojí činností. Obě rozhodnutí správních orgánů považuje žalovaný za řádně formulovaná jak ve výroku, tak v odůvodnění, a i v průběhu řízení měla stěžovatelka dostatek prostoru hájit svá práva. Rozsudek městského soudu žalovaný označil za správný.

[11] **Nejvyšší správní soud** po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu a z důvodů, které stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila; současně zkoumal, zda netrpí vadami, k nimž by byl povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.)

[12] V projednávané věci je stěžejní posouzení, zda došlo k naplnění skutkové podstaty přestupku dle § 39 odst. 1 vodního zákona, a posléze, zda byla pokuta udělena v přiměřené výši.

[13] Dle § 39 odst. 1 vodního zákona je každý, kdo zachází se závadnými látkami, povinen učinit přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod a neohrožily jejich prostředí. Dle navazujícího § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona [v současném znění pod písm. m)] se právnická osoba dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 39 odst. 1 neučiní při zacházení se závadnými látkami přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových nebo podzemních vod, a ohrozí tak jejich prostředí.

[14] K naplnění skutkové podstaty přestupku je tedy třeba shledat naplnění tří znaků – přestupce zacházel se závadnou látkou, neučinil přitom přiměřená opatření, aby látky neunikly, a zároveň došlo k ohrožení přirozeného prostředí vod. Jak naznačuje již samotný text zákona, k naplnění skutkové podstaty přestupku tedy postačuje ohrožení životního prostředí a absence opatření přijatých přestupcem při nakládání se závadnou látkou, která jsou dané situaci přiměřená. Jedná se tedy o tzv. ohrožovací přestupek, k jehož spáchání není potřeba žádného konkrétního negativního důsledku, tj. např. fyzického poškození životního prostředí, nýbrž postačuje jeho ohrožení, tj. způsobení situace, v níž takové poškození reálně hrozí. Komentářová literatura v případě § 39 odst. 1 vodního zákona hovoří o obecné preventivní povinnosti uživatele závadných látek. Jako stěžejní označuje posouzení, zda byla závadná látka v konkrétním případě za daných jedinečných podmínek

způsobila ohrozit vodní prostředí (samotný vnik závadné látky do povrchových či podzemních vod nemusí vždy způsobit ohrožení vodního prostředí), poté je třeba posoudit, zda mohlo reálně dojít ke vniku závadných látek do povrchových či podzemních vod a tedy reálně ohrozit životní prostředí, a v poslední řadě se zabývat tím, zda přestupce učinil všechna přiměřená opatření, aby tomuto ohrožení zabránil (In: Horáček, Z., Král, M., Strnad, Z., Vytejková, V. Vodní zákon č. 254/2001 Sb. po novele zákonem č. 150/2010 Sb., účinné od 1. 8. 2010 s komentářem. Praha: Soudy, 2011, s. 142).

[15] Dle § 2 písm. a) vyhlášky č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků (dále jen „vyhláška“), je nakládáním se závadnými látkami jejich těžba, výroba, zpracování, skladování, skládkování, zachycování, doprava, použití, zneškodňování, distribuce, prodej nebo jiné zacházení s nimi. Jíl je přitom závadnou látkou ve smyslu vodního zákona (sedimentovatelnou tuhou látkou dle přílohy 1 zákona). Stěžovatelka jíl společně s vodou těžila prostřednictvím prováděných hlubinných vrtů, následně jej zachycovala v odsazovacích jímkách a zajišťovala jeho likvidaci, tudíž není pochyb o tom, že zacházela se závadnou látkou. První znak skutkové podstaty přestupku dle § 125a odst. 1 písm. l) tedy byl naplněn.

[16] Jíl jakožto závadná látka je přitom způsobilý ohrozit vodní prostředí; dle odborných znalostí správních orgánů může ohrozit jak ryby vniknutím do dýchacího systému, tak další živé organismy na dně vodních toků, jelikož dno pevným nánosem „zadusí“. Z těchto odborných poznatků bezesporu vyplývá, že jíl je způsobilý ohrozit vodní prostředí při vniku do vodního toku v jakékoli koncentraci. Ve správním řízení bylo bez jakýchkoli pochybností prokázáno, že při činnosti stěžovatelky došlo k úniku jílu do vodního toku Ponávka, jelikož zabarvení unikající vody, které způsobily zbytky vytěženého jílu, bylo především dle fotodokumentace pořízené ČIŽP více než zřejmé. Ačkoli již došlo k částečnému odkalení vody z vrtů a část jílu byla zachycena v odsazovacích jímkách, voda nebyla vyčištěna zcela a stále jílem výrazně kontaminovaná voda odtékala po svahu přilehlému k poslední jímce do říčky Ponávky. Uniklá voda zanechala nános jílu na tomto svahu a po odtoku znečištěné zcela neprůhledné vody byla na fotodokumentaci zřetelná i velmi silná vrstva nánosů jílu pokrývajících dno říčky Ponávky. Odběr a rozbor znečištěné vody z vodního toku sice mohl být v tomto směru užitečný, avšak v daném případě skutečně nebyl nutný, neboť silné znečištění bylo rozeznatelné pouhým okem a ve fotodokumentaci bylo zachyceno dostatečně tak, že jej nelze nijak zpochybnit. Lze tudíž konstatovat, že únikem jílu došlo k ohrožení přirozeného prostředí vod. Byl tak naplněn i tento znak skutkové podstaty. Reálný škodlivý následek, tj. poškození životního prostředí, přitom není relevantní, ať k němu došlo, či nikoli. Stěžovatelka opakovaně argumentovala tím, že nebyl zjištěn žádný úhyn ryb, tedy že únik neměl žádný škodlivý následek, avšak tato skutečnost nemá vliv na naplnění skutkové podstaty přestupku jako takového, může být zohledněna pouze v rámci polehčujících okolností.

[17] Stěžovatelka přitom učinila jistá opatření proti úniku závadné látky zbudováním tří odsazovacích jímek, avšak tato opatření nebyla úměrná množství vytěžené znečištěné vody. Taková opatření není možné označit jako přiměřená dané činnosti, neboť stěžovatelka měla mít přehled o množství látek, které při hloubení vrtů odtěžila a jež odtékaly do jímek. Stěžovatelka však zásadním způsobem podcenila kapacitu odsazovacích jímek, a navíc množství závadných látek, jež zpracovávala a které odtékalo do jímek, ani průběžně nekontrolovala. Podmínku přiměřenosti učiněných opatření proti úniku závadné látky

pokračování

tudíž stěžovatelka nenaplnila. Nejvyšší správní soud tedy shodně se správními orgány i městským soudem shledal naplnění všech tří jednotlivých znaků skutkové podstaty daného přestupku.

[18] Stěžovatelka již ve svém vyjádření po podání odporu proti příkazu vydanému ČIŽP předložila obdobné argumenty jako nyní v kasační stížnosti. ČIŽP se s nimi v prvostupňovém rozhodnutí důkladně vypořádala, odůvodnila naplnění všech rysů skutkové podstaty přestupku i svoji úvahu o druhu správního trestu, konkrétních zohledněných přitěžujících a polehčujících okolnostech a výši uložené pokuty. Zdůraznila, že stěžovatelka měla jakoukoli formou zabránit úniku nebezpečných látek do povrchových toků, a to např. zastavením realizace hlubinných vrtů až do doby, kdy budou její opatření pro zachycování sedimentovatelných tuhých látek kapacitně dostatečná. Do vodních toků neměly být vypouštěny vůbec žádné vody, které obsahovaly znečištění závadnými látkami. Vizuálně patrný velmi silný zákal na dlouhém úseku vodních toků byl dle ČIŽP tak zřejmý a rozsáhlý, že nebylo třeba provádět rozborů vypouštěné vody a postačovala pořízená fotodokumentace. Zároveň ČIŽP poukázala na to, že obdobné úniky z téhož areálu byly obyvateli městské části Komárov pozorovány již v předchozím měsíci, tudíž se nejednalo o jednorázový únik, nýbrž o opakovaný stav.

[19] Žalovaný uvedl, že ČIŽP dostatečně prokázala, že stěžovatelka neučinila dostatečná opatření pro zabránění úniku závadné látky do vodních toků Ponávka a Svratka. Koncentrace jílu byla tak vysoká, že voda ve vodním toku byla zcela neprůhledná. Zápisem ve stavebním deníku potvrdil znečištění vody z vrtů velkým množstvím nerozpuštěných částic jílu i pracovník objednatele – stavební firmy. Dle žalovaného ČIŽP pochybila, když po odtoku vody se závadnou látkou neprovedla kontrolu následků vypouštěného znečištění v povrchových vodách, což ale bylo spíše ve prospěch stěžovatelky. Uplatnění zásady *in dubio pro reo* lze zcela odmítnout, jelikož naplnění skutkové podstaty přestupku bylo mimo jakoukoli pochybnost prokázáno. Stěžovatelka osadila zařízení s nedostatečnou kapacitou.

[20] Uvedené úvahy a odůvodnění rozhodnutí správních orgánů považuje Nejvyšší správní soud za správné a dostatečné, jsou v souladu s obsahem správního spisu. Městský soud dospěl k obdobným závěrům a Nejvyšší správní soud se s nimi zcela ztotožnil.

[21] Co se týče zavinění přestupce, v případě přestupků právnických osob zcela absentuje subjektivní prvek zavinění a nastupuje objektivní odpovědnost osoby, jejíž činností k přestupku došlo. Jakýkoli argument stěžovatelky poukazující na její nedbalost se tudíž míjí s podstatou přestupkové odpovědnosti právnických osob, jelikož nedbalý mohl být pouze její zaměstnanec. Tvzení o „pouhé“ nedbalosti navíc nemůže posloužit ani pro účely polehčujících okolností, čehož se stěžovatelka domáhala, neboť tuto skutečnost nelze ničím prokázat a nelze tak vyloučit ani (nepřímý) úmysl stěžovatelky, např. „ulehčit“ si práci. To souvisí i s argumentem stěžovatelky, dle něhož byla chybně aplikována právní věta rozsudku městského soudu č. j. 8 Ca 226/2009-47. Tento rozsudek je však v obecné rovině použitelný i na případy, kdy cílem škodlivé aktivity nebyl přímý zisk, ale zároveň nelze vyloučit úmysl ušetřit náklady, což v případě stěžovatelky ČIŽP zřejmě vyvozovala z toho, že se úniky opakovaly (ač to nebylo prokázáno jinak než svědky), čehož si stěžovatelka musela být vědoma (což popírá její tvrzení o nedbalosti). Uvedené je přitom možné použít i v situaci, kdy náklady ušetřené skrze úniky znečištěné vody by dle tvrzení stěžovatelky nebyly nijak zásadní, neboť v případě opakovaného úniku již ušetřené prostředky mohly být nezanedbatelné. I kdyby tomu tak nebylo, mohlo se upouštění závadné vody stěžovatelce

vyplatit i po jiných stránkách než pouze z hlediska finančních nákladů, např. nutností zajistit na místě více techniky či investovat čas a lidské zdroje do budování dalších opatření či častějšího odvozu závadných látek. Podstata uvedeného rozsudku totiž spočívá v tom, aby se přestupci jeho protiprávní činnost jakkoli nevyplácela.

[22] Dle § 125a odst. 2 písm. d) vodního zákona lze za uvedený přestupek uložit pokutu až 1 000 000 Kč. ČIŽP přistoupila k udělení pokuty stěžovatelce ve výši 300 000 Kč. Žalovaný navíc oproti ČIŽP označil jako polehčující okolnost též to, že stěžovatelka při kontrole spolupracovala a další únik již po kontrole nebyl zjištěn. Proto snížil pokutu na polovinu, tj. 150 000 Kč, což dle něj lépe odpovídá závažnosti protiprávního jednání stěžovatelky. Pokuta nebyla stanovena jako likvidační, jelikož roční obrát stěžovatelky to vylučuje i přes to, že její finanční situace v předchozích letech nebyla příliš dobrá. Městský soud v tomto ohledu důkladně rozebral finanční situaci stěžovatelky a dospěl k závěru, že správní orgány zohlednily všechny relevantní aspekty a pokutu uložily dle ekonomických možností stěžovatelky. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem rovněž ztotožňuje. Pokuta by neměla být zanedbatelná, avšak ani likvidační, což se správním orgánům podařilo vystihnout (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133). Finanční problémy stěžovatelky v tomto sice hrají roli, avšak nelze jí pokutu zcela odpustit jen s odkazem na „ekonomické nepohodlí“; stěžovatelka byla rovněž žalovaným upozorněna na možnost zaplatit dlužnou částku ve splátkách. Jak uvedl Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 13. 3. 2013, sp. zn. 7 As 188/2012, sankce má být ukládána v takové výši, aby měla odrazující účinek, a aby tedy zásadně nenastávaly případy, že porušení zákona „se vyplatí“; pokutu má pokutovaný výrazně pocítit ve své ekonomické sféře. V daném případě, vzhledem k povaze porušení a následkům, byla pokuta uložena dle přesvědčení Nejvyššího správního soudu v přiměřené výši.

[23] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že městský soud zcela srozumitelně a vyčerpávajícím způsobem vypořádal veškeré námitky v souladu se zákonem i přílehlavou judikaturou z jejíhož rámce nijak nevybočil, přičemž své závěry přezkoumatelným způsobem odůvodnil. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, avšak žádné náklady nad rámec běžné činnosti mu nevznikly, tudíž mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2023

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu